

Vart vänder man sig när man blir sjuk i Sverige?

Berättelse

För den som är ny i Sverige kan det kännas svårt att veta hur sjukvården fungerar. Vart ringer man, och vad kostar det? Lyckligtvis finns det några enkla hållpunkter som är bra att lära sig tidigt, för förr eller senare blir nästan alla sjuka.

Om du har besvär som inte är akuta vänder du dig oftast först till en vårdcentral. Det kan handla om feber, ont i öronen, ett envist utslag eller oro för något i kroppen. På vårdcentralen träffar du läkare och sjuksköterskor, och de hjälper dig vidare om du behöver mer specialiserad vård. Är du osäker på om du behöver söka vård kan du i stället ringa 1177. Det är regionernas gemensamma tjänst för råd om vård, och den når du dygnet runt på telefonnumret 1177 eller på webben 1177.se. Där svarar erfarna sjuksköterskor som lyssnar och hjälper dig att förstå vad du bör göra.

Men det finns en viktig skillnad mellan att behöva vård och att vara i livsfara. Vid ett livshotande nödläge, till exempel om någon inte kan andas eller har varit med om en allvarlig olycka, ringer man alltid 112. Då kommer hjälpen så fort som möjligt.

Vård i Sverige är inte gratis, men den är inte heller dyr för den enskilde. För varje besök betalar du en patientavgift. För att ingen ska drabbas för hårt finns ett så kallat högkostnadsskydd. Det innebär att du under en period på tolv månader inte behöver betala mer än ett visst belopp i patientavgifter, omkring 1 450 kronor. Exakt summa kan variera och ändras med tiden. När du har nått gränsen får du ett frikort, och då är besöken gratis under resten av tolv månadersperioden. På så sätt blir vården överkomlig även för den som måste söka hjälp många gånger.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
hållpunkt	något fast och tydligt som man kan komma ihåg
besvär	något som gör ont eller känns fel i kroppen
akut	allvarligt och så att det måste ske snabbt
envist	något som inte vill ge med sig eller försvinna
specialiserad	inriktad på ett särskilt område, t.ex. en viss sjukdom
gemensam	som flera delar och äger tillsammans
dygnet runt	hela tiden, både dag och natt
livshotande	så allvarligt att någon kan dö
patientavgift	den summa man betalar vid ett vårdbesök
högkostnadsskydd	en gräns för hur mycket vården får kosta under ett år
frikort	ett kort som gör vårdbesöken gratis en tid

ORD	FÖRKLARING
överkomlig	möjlig att klara av, inte för dyr

Läsförståelsefrågor

---

1. Vart vänder man sig oftast först vid besvär som inte är akuta?
  1. Till ett specialistsjukhus i en annan stad.
  2. Till en vårdcentral.
  3. Till numret 112.
2. Vad är 1177?
  1. En privat klinik som bara finns i Stockholm.
  2. En tjänst som regionerna driver tillsammans för att ge vägledning i vårdfrågor.
  3. Ett nummer man ringer för att boka tandläkare.
3. När ska man enligt texten ringa 112?
  1. När man vill fråga om ett vanligt utslag.
  2. När någon är i livsfara, till exempel inte kan andas.
  3. När man vill veta vad ett besök kostar.
4. Vad innebär ett frikort?
  1. Att man slipper betala patientavgift resten av tolv månadersperioden.
  2. Att man får gratis medicin på apoteket för alltid.
  3. Att man aldrig mer behöver betala för vård.
5. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
  1. Tjänsten 1177 går att nå både på telefon och på webben.
  2. Vård i Sverige är helt gratis från första besöket.
  3. Sjuksköterskorna på 1177 svarar bara på dagtid.
6. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
  1. Högkostnadsskyddet gäller under en period på tolv månader.
  2. Beloppet för högkostnadsskyddet är exakt samma i alla regioner och ändras aldrig.
  3. På en vårdcentral kan man bli skickad vidare till mer specialiserad vård.
7. Varför är det bra att det finns ett högkostnadsskydd? Svara med stöd i texten.
8. Texten skiljer mellan att "behöva vård" och att "vara i livsfara". Förklara skillnaden och vad man gör i de två fallen.
9. Varför tror du att texten skriver "omkring 1 450 kronor" och inte en exakt summa? Vad vill den visa med det?

Facit

1. Till en vårdcentral.
1. En tjänst som regionerna driver tillsammans för att ge vägledning i vårdfrågor.
1. När någon är i livsfara, till exempel inte kan andas.
1. Att man slipper betala patientavgift resten av tolv månaders perioden.
1. ja b) nej (man betalar en patientavgift för varje besök) c) nej (texten säger dygnet runt, alltså även på natten)
1. ja b) nej (texten säger att summan kan variera och ändras med tiden) c) ja
- Exempel på svar: Det gör att ingen drabbas för hårt ekonomiskt. När man har betalat upp till gränsen blir resten av besöken gratis, så även den som behöver mycket vård har råd.
- Exempel på svar: Att behöva vård är när man har besvär som inte är akuta, och då går man till vårdcentralen eller ringer 1177. Att vara i livsfara är när någon kan dö, och då ringer man 112 för att få hjälp snabbt.
- Exempel på svar: Texten vill visa att beloppet inte är helt fast. Det kan skilja sig mellan regioner och ändras med tiden, så en exakt siffra skulle kunna bli fel. Därför skriver texten ungefär hur mycket det är.

Bedöm öppna svar efter innehåll, inte efter exakt formulering.

FÖR LÄRAREN

Praktisk samhällstext med hög nytta för nyanlända. Befäst de tre hållpunkterna 1177, 112 och vårdcentral samt orden patientavgift, högkostnadsskydd och frikort. Fråga 8 och 9 kräver inferens och att eleven väger samman flera delar av texten. Tema: hälsa, välfärd och rättigheter. Påminn om att beloppet för högkostnadsskyddet kan variera mellan regioner och ändras över tid – siffran i texten är medvetet ungefärlig.

Diskussionsfrågor

- Hur fungerar sjukvården där du växte upp? Vad är likt och vad är olik jämfört med Sverige?
- Texten säger att man ofta ringer 1177 om man är osäker. Vad kan vara bra med att först få prata med en sjuksköterska på telefon?
- Vad tycker du om idén att vården betalas med skatt, så att kostnaden blir låg vid besöket? Vilka för- och nackdelar ser du?
- **Skriv (4 meningar):** Beskriv en situation då du eller någon i din familj behövde söka vård. Vad hände, och vart vände ni er?

Källor och faktagranskning

- 1177 – Sveriges samlade tjänst för råd om vård (om 1177, telefon 1177 och webben 1177.se): <https://www.1177.se/om-1177/>

- 1177 – Högkostnadsskydd för öppenvård och frikort: <https://www.1177.se/sa-fungerar-varden/kostnader-och-ersattningar/hogkostnadsskydd-for-oppenvard/>
- Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) – Patientavgifter i alla regioner 2026: <https://skr.se/halsaochsjukvard/ekonomiochavgiftersjukvard/patientavgifteriallaregioner.7874.html>
- 1177 – Patientavgifter och hur vården finansieras: <https://www.1177.se/sa-fungerar-varden/kostnader-och-ersattningar/patientavgifter/>

Faktagranskad mot 1177 och SKR i juni 2026. Nyckelfakta: 1177 är regionernas gemensamma tjänst för råd om vård; man når den dygnet runt på telefonnumret 1177 och på webben 1177.se. Vid besvär som inte är akuta vänder man sig ofta först till vårdcentralen; vid livshotande nödläge ringer man 112. Man betalar en patientavgift för besök, men det finns ett högkostnadsskydd: under en tolv månadersperiod betalar man inte mer än ett visst belopp i patientavgifter, och därefter får man ett frikort som gör besöken gratis resten av perioden. VARIERAR/ÄNDRAS: beloppet för högkostnadsskyddet för öppenvård är 1 450 kronor i samtliga regioner under 2026, men beloppet ändras över tid och kan skilja sig mellan regioner – texterna skriver därför "omkring 1 450 kronor" och "kan variera". Barn och unga samt personer som är 85 år eller äldre betalar ingen patientavgift i öppenvården (nämns försiktigt). Sjukvården drivs till stor del av regionerna och finansieras med skatt.

Berättelser om svenskar · läromedel för svenska som andraspråk. Skapat inom Läromedelsprojektet. Senast uppdaterad 2026-06-25.